
	УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЊОЈ ЛУЦИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ		
	Основне студије – први циклус		
	Студијски програм:	ГЕОГРАФИЈА Наставни смјер	

Назив предмета	ГЕОГРАФИЈА НАСЕЉА			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ЕЦТС бодова
ОГН23ОГН	обавезни	V и VI	2+2, 2+2	10
Наставници	Др Мира Мандић, редовни професор			

Условљеност другим предметима:	Облик условљености
Услов за полагање је положен испит Основи антропогеографије.	Положен испит

Циљеви изучавања предмета:
Формирање предодби о просторном размјештају насеља на Земљи, факторима оснивања и развоја и насеобинским процесима. Спознавање значаја руралног простора и његове одрживости за укупни развој. Анализа типолошких и развојних карактеристика сеоских насеља. Усвајање знања о факторима развоја и релевантним процесима у развоју и трансформацији градских насеља и њиховом утицају на регионалну организацију и просторни развој. Упознавање развојних карактеристика и просторно-функционалне организације насеобинског система Босне и Херцеговине (Републике Српске).

Исходи учења (стечена знања):
Овладавање научном материјом омогућава развој способности конкретне примјене знања о насељима и њиховој функцији у организацији и развоју геопростора. Приступ настави омоћава студентима развијање истраживачких способности, овладавање методологијом, методама и техникама истраживања у функцији упознавања локалне средине, развоја и уређења руралних насеља и простора, усвајање примјењивих знања о развоју градских насеља и урбаних структура у контексту демографске, социоекономске и еколошке одрживости урбаних система, формирање објективних предоджби о глобалним процесима у урбаним регијама и њиховој улози у просторно-функционалној организацији и успостављању уравнотеженог развоја геопростора.

Садржај предмета:
<ol style="list-style-type: none"> Појава, развој и значај географије насеља у систему географских и сродних наука и научних дисциплина <i>Методe и технике истраживања насеља</i> Физичко-географска основа простора као фактор развоја насеља, границе насељености <i>Утицај природно-географских фактора на развој и карактеристике насеља –анализа на примјерима</i> Друштвено-географских фактори развоја насеља <i>Утицај друштвено-географских фактора на развој и карактеристике насеља –анализа на примјерима</i> Релевантна географска обиљежја насеља <i>Анализа међуусловљености појединих географских обиљежја насеља</i> Географске основе просторног размјештаја и микроположаја насеља <i>Типични географски положаји –утицај на развој насеља –пријери, рад с топографским</i>

картама

6. Историјско-географски развој насеља: фазе, просторни размјештај, развојне карактеристике, улога у простору
Улога и значај насеља у развоју и организацији простора – историјско-географски приступ - компаративна анализа
7. Теоријски и практични приступи типологији насеља; Привремена насеља – типови и функције, трансформација
Примјери традиционалних и савремених привремених насеља – компаративна анализа
8. Сеоска насеља и рурални простор – општа обиљежја руралног простора, села и атара
Индикатори издвајања руралног простора, Типологија и структура атара – рад с катастарским картама
9. Типологија сеоских насеља – приступи, проблеми, практични значај
Компаративна анализа типолошких карактеристика насеља и развојних могућности
10. Утицај савремених друштвено-географских процеса на трансформацију сеоских насеља, атара и посједа; Мјере и посљедице аграрне реформе; Савремени развојни процеси и промјене у насеобинском систему
Анализа на примјерима – регионалне разлике у испољености друштвених процеса
11. Савремене тенденције у развоју сеоских насеља у свијету
Компаративна анализа развојних процеса насеобинске мреже руралних простора – примјери (рурални простор по континентима)
12. Развојни проблеми и карактеристике насеобинске мреже руралних подручја у окружењу
Издавање руралних проблемских подручја у региону
13. Географско-историјски развој и типолошке карактеристике сеоских насеља у БиХ
Анализа развојних карактеристика и процеса у насеобинском систему-историјско-географски приступ
14. Актуелни проблеми савременог развоја сеоских насеља у Босни и Херцеговини и Републици Српској
Издавање просперитетних и проблемских руралних подручја, гашење насеља; Могућности и ограничења ревитализације руралних подручја
15. Савремени проблеми и приступи валоризацији руралног простора у пракси и документима Европске Уније
Развојне стратегије руралног развоја, комплексна валоризација руралног простора, социоекономска трансформација села
Појам града, развој урбане географије и географских истраживања градова
Методе и технике истраживање урбаних система
17. Историјско-географски развој градова и њихова улога у геопростору
Компаративна анализа развојних карактеристика и функција града у простору (историјско-географски приступ)
18. Фактори, степен, динамика и карактеристике урбанизације свијета
Компаративна анализа развојних фаза урбанизације на примјерима континента и регија
19. Развој градских функција и функционална класификација градова
Анализа функционалних типова града на примјерима - утицај на простор
20. Теорије и модели просторне организације града
Анализа теорија и модела, методологија истраживања
21. Елементи и фактори просторне структуре града – искориштавање градског земљишта
Примјери просторно-функционалне организације – анализа, картографско приказивање
22. Просторно-функционална структура града – услужне функције- развој, просторна дистрибуција и доступност
Примјери типова пословних центара; Услуге и социоекономска развијеност града - анализа
23. Производна и стамбена функција у градском простору – фактори развоја, просторна

организација, развојни процеси

Примјери регионалне диференцијације у просторној организацији производне и стамбене функције-анализа

24. Саобраћајни систем града, комуналне и друге површине градског простора. Саобраћај и проблеми просторно-функционалне организације, просторни концепти
Утицај саобраћаја на просторно- функционалну организацију града
25. Становништво као елемент и фактор просторне структуре града
Демографска и социоекономска анализа урбаних средина-регионалне разлике и проблеми
26. Морфолошка структура и план града.Цвијићева истраживања културно-генетских типова варошина Балканском полуострву
Културно-историјско наслеђе у функцији савременог развоја
27. Град као екосистем; Методе и приступи у хуманизацији града
Социјални и еколошки проблеми савременог града – примјери - компаративна анализа
28. Фактори и фазе развоја градских насеља на простору Босне и Херцеговине
Анализа развојних проблема у постсоцијалистичком периоду, градови близанци у функцији трансграничног развоја
29. Субурбанизација, градска регија, конурбација, мегалополиси - фактори формирања и развојне карактеристике. Градови као центри моћи. Глобални град. Паметни град.
Издавање урбаних регија, компаративна анализа развојних фактора и карактеристика
30. Град као чвориште у простору -Нодална регија. Утицај гранског и просторног преструктурирања свјетске привреде на развој урбаних система у свијету.
Карактеристике развоја градова земаља у транзицији
16. *Тенденције у савременом развоју и организацији градова. Нодално-функционална регионализација БиХ (РС). Компарација развојних процеса у регионалним урбаним системима*

Методe наставe и савладавање градива:

Предавање, теоријске вјежбе, теренско-практични рад, семинарски рад и консултације.

Предавања и вјежбе:

интерактивна настава

Литература:

1. Стаменковић С., Бачевић М. (1992): *Географија насеља*, Географски факултет, Београд
2. Bubalo M., Ćurčić S., Đerđin B.(2021): *Geografija naselja*, zavod za udžbenike, Novi Sad (odabrana poglavlja)
3. Мандић, М. (2019): *Географски аспекти руралног развоја*, Географско друштво РС, Бања Лука (одабрана поглавља)
4. Цвијић Ј. (1894): Упутства за проучавање села у Босни и Херцеговини, Босанска вила
5. Мандић М., Живковић М., Папић Д. (2018): Диференцијација руралног простора Босне и Херцеговине у контексту одрживости руралних геосистема у условима климатских промјена. СКУП. Природно-математички факултет Универзитета у Бањој Луци. Бања Лука, стр. 38-54.
6. Vresk M. (2002): *Grad i urbanizacija*, Školska knjiga, Zagreb
7. Мандић М. (2019): *Град у простору и времену*, Географско друштво РС, Бања Лука
8. Грчић М – СлукаН. (2006): *Глобални градови*, Географски факултет, Београд, Географски факултет „Ломоносов“, Москва (одабрана поглавља)
9. Мандић М. (2015): Геопросторне посљедице развоја Републике Српске у контексту промјена у насеобинском систему, Демографска политика Републике Српске - стварност и потребе, Научни скупови, књ. XXXIV, Академија наука и умјетности РС, Бања Лука, стр. 53-70.
10. Карактеристике савременог урбаног развоја Бање Луке, Демографија, књ. IX, Институт за

демографију Географског факултета Универзитета у Београду, стр. 167-179.
11. Научни и стручни радови који третирају актуелну проблематику развоја насеља

Облици провјере знања и оцјењивања:

Похађање наставе - 5 бодова; Колоквијум - 20 бодова; Семинарски рад (презентација) - 15 бодова; Усмени испит - 60 бодова.

Похађање наставе	2	Домаћи задатак	Завршни испит	15
Активност на настави	3	Колоквиј	20	60

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Мира Мандић, редовни професор